

**Oponentský posudek disertační práce
Mgr. Jany Zárybnické**

1. Posuzovanou disertační práci vypracovala Mgr. Jana Zárybnická na téma „Pojištění odpovědnosti za škodu“. Práce byla zpracována na ZČU - právnické fakultě v rámci doktorského studijního programu Teoretické právní vědy v oboru občanské právo a předložena jako disertační práce. Školitelem je Mgr. Milan Hradec, Dr.

Práce má 286 stran, z toho 258 stran je vlastní text, zbývající část tvoří bibliografie a přílohy.

2. Tematicky je práce zaměřena – jak ostatně vyplývá z jejího názvu – na problematiku rizik, vyplývajících z právní odpovědnosti za vzniklou škodu. Autorka v úvodu poukazuje na rozsah tohoto druhu pojištění a jeho dynamický rozvoj po roce 1989 v souvislosti s rozvojem soukromého podnikání; na jeho značnou diferenciaci i na problematiku obtížností při určování míry rizika pojistitele a klade si za cíl komplexní posouzení pojištění odpovědnosti za škodu.

Snahu autorky o komplexní, systematické pojetí problematiky je třeba podle mého názoru pozitivně hodnotit z řady důvodů. Jde nepochybně o významnou a rozsáhlou část pojistného práva, vnitřně značně diferencovanou, která klade značné nároky na znalosti nejenom vlastní problematiky pojištění (a to nejenom právní, ale i ekonomické), ale vyžaduje i dobré znalosti řady právních oborů, zejména práva obchodního a občanského, dopravního, pracovního a dalších úseků. Je samozřejmé, vzhledem k povaze dané problematiky, že se nelze omezit na právo vnitrostátní, protože významnou úlohu zde hrají mezinárodní aspekty.

Pominout nelze podle mého názoru ani tu skutečnost, že v naší literatuře není práce podobného rozsahu a hloubky k dispozici (resp. přesněji řečeno, nebyla dosud k dispozici, protože autorka podstatnou část své práce se zaměřením na potřeby odborné praxe nedávno publikovala). Zpravidla se lze setkat s poměrně stručným výkladem v publikacích učebnicové povahy, popř. s dílčími pracemi k jednotlivým vybraným otázkám; práce takto komplexně a systematicky pojatá je spíše výjimkou. Autorka zde očividně zužitkovává své dlouhodobé zkušenosti práce v oboru i zkušenosti ze své vysokoškolské pedagogické práce.

3. Pokud jde o obsahovou stránku práce, autorka zvolila ke zpracování této široce diferencované problematiky poměrně vhodný systém, kdy postupuje od obecného výkladu o pojmovém vymezení právní odpovědnosti a zejména odpovědnosti za škodu k problematice právní charakteristiky pojištění odpovědnosti za škodu, její vnitřní diferenciaci a právní úpravě pojistné smlouvy (pojištění zákonné a soukromoprávní pojištění smluvní, klasifikace pojištění dle subjektů a to pojištění odpovědnosti za škodu podnikatelských rizik a pojištění odpovědnosti za škodu občanů a konečně pojištění dle rizika, které má být do pojištění přijato). V další části práce se zabývá specifickými aspekty pojištění odpovědnosti za škodu, a to časovým rozsahem pojistné ochrany a územním rozsahem pojistné a zajistné ochrany; na tuto část práce pak navazuje rozsáhlá kapitola o věcném rozsahu pojistné ochrany v pojištění

odpovědnosti za škodu, do které zařazuje jednotlivé případy tohoto pojištění a třídí je podle závažnosti rizika na

- rizika pojistitelná v základním rozsahu pojistné ochrany (např. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozní činností, za škodu na vnesených a odložených věcech, za škody v pracovněprávních vztazích aj.)
- rizika standardně pojistitelné formou připojištění (odpovědnost za finanční škody, za povinnost uhradit regresivní nárok aj.)
- rizika obtížně pojistitelná (např. odpovědnost za škodu vzniklou na životním prostředí, odpovědnost za škodu způsobenou zářením všeho druhu a jadernými riziky, za škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným aj.)
- rizika obvykle nepojistitelná /odpovědnost za škodu způsobenou úmyslně pojištěnou osobou, odpovědnost za škodu v případě stávek, válek a občanských nepokojů, odpovědnost za škodu způsobenou osobám příbuzným, blízkým, společníkům apod.)

4. Pokud jde o formální stránku práce, lze konstatovat, že splňuje náležitosti kladené na práci tohoto typu. Je jasně a srozumitelně formulovaná, výklad je systematický a logický. Je opatřena poměrně značným poznámkovým aparátem a opírá se o široký okruh dokumentů našich i mezinárodních a pracuje s českou i zahraniční literaturou.

5. Takto pojatá práce pochopitelně vyvolává řadu otázek a případně i rozdílných stanovisek. V rámci možností daných účelem posudku bych chtěla uvést některé otázky k úvaze:

Jak jsem již výše zmínila, teoretickým východiskem práce je kapitola o právní odpovědnosti, resp. odpovědnosti za škodu. Není pochybnost v tom směru, že jde o trvalé téma právní teorie, zejména na úseku civilistiky. Autorka věnuje této problematice více než 60 stran textu a poukazuje na velkou část názorů, publikovaných našimi autory (Knapp, Švestka, Knappová, Handlar, Luby, Macur, Eliáš, Bejček, Pelikánová, Hajn, Holub, Dvořák, Bičovský aj.), příp. na některé zahraniční autory a na soudní judikaturu, Nicméně postrádám jasněji formulovaný vlastní názor a nepochybně by byla zajímavá úvaha – vzhledem k zaměření práce – zda koncepce právní odpovědnosti a odpovědnosti za škodu má určitý dopad do teorie pojištění nebo do legislativy na tomto úseku.

Jako jediné zákonné pojištění v současné době uvádí autorka povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úrazy a nemoci z povolání. Samotný vztah zaměstnavatele a zaměstnance při vzniku pracovního úrazu a nemoci z povolání je řadu desetiletí upraven na principu náhrady škody s tím, že tato odpovědnost zaměstnavatele povinně podléhá pojištění. Nový zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb.) však předpokládá, že tato úprava bude nahrazena standardním úrazovým pojištěním (typu sociálního pojištění) s účinností k 1. 1. 2013. Autorka vyjadřuje určité pochybnosti o tomto řešení. Podle mého názoru jde o širší problém vztahu mezi sociálním pojištěním a komerčním pojištěním a stanoviska autorky by si vyžádalo hlubší zdůvodnění.

Podobně i problematika náhrady za ztrátu na výdělku po dobu dočasné pracovní neschopnosti z důvodu občanskoprávní a pracovněprávní odpovědnosti je do určité míry ovlivněno novou koncepcí hmotného zabezpečení zaměstnance po dobu prvních 21 dnů dočasné pracovní neschopnosti.

V souvislosti s pojišťovací agendou ve vazbě na podnikatelskou a profesní činnost vzniklo v loňském roce paradoxní situace. Zákon uložil agenturám práce, že musí v určité

poměrně krátké době předložit potvrzení, že jsou pojištěni proti úpadku, resp. že je pojištěn i uživatel, jemuž dodávají zaměstnance, jinak zaniká jejich licence ke zprostředkovatelské činnosti na trhu práce. Při praktické realizaci se však zjistilo, že žádná komerční pojišťovna takový typ pojištění neposkytuje. Vzniká otázka, zda taková situace je v rámci pojišťovnictví řešitelná.

6. Závěrem bych chtěla shrnout, že předložená práce splňuje po obsahové i formální stránce požadavky, kladené na disertační práci a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Plzni dne 18. 1. 2012

Doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc.

